LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

DĖL JŪROS APLINKOS BŪKLĖS ĮVERTINIMO, BALTIJOS JŪROS GEROS APLINKOS BŪKLĖS SAVYBIŲ, JŪROS APLINKOS APSAUGOS TIKSLŲ, STEBĖSENOS PROGRAMOS IR PRIEMONIŲ NUSTATYMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2010 m. birželio 14 d. Nr. D1-500
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 84-2353; 2008, Nr. 46-1725), 5.4, 6.9.3 punktais ir įgyvendindamas 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/56/EB, nustatančią Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyvą) (OL 2008 L 164, p.19):

1. T v i r t i n u Jūros aplinkos būklės įvertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarkos aprašą (pridedama).

2. P a v e d u aplinkos viceministrui Aleksandrui Spruogiui pagal administravimo sritį įsakymo vykdymo kontrolę.

APLINKOS MINISTRAS GEDIMINAS KAZLAUSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2010 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. D1-500

JŪROS APLINKOS BŪKLĖS ĮVERTINIMO, BALTIJOS JŪROS GEROS APLINKOS BŪKLĖS SAVYBIŲ, JŪROS APLINKOS APSAUGOS TIKSLŲ, STEBĖSENOS PROGRAMOS IR PRIEMONIŲ NUSTATYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Jūros aplinkos būklės įvertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Baltijos jūros aplinkos apsaugos strategijos rengimo ir jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarką, valstybės institucijų kompetenciją ir pagrindines funkcijas jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių ir aplinkos apsaugos valdymo srityje.

2. Jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo Tvarkos aprašo tikslas – užtikrinti Baltijos jūros strategijos rengimo, Baltijos jūros aplinkos apsaugos būklės vertinimo, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarką, kuri leistų pasiekti ir išlaikyti gerą Baltijos jūros aplinkos būklę.

3. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Baltijos jūros rajonas** – Baltijos jūra, Suomijos įlanka, Botnijos įlanka, Zundo ir Beito sąsiauriai, jungiantys Baltijos jūrą su Šiaurės jūra nuo lygiagretės, einančios per Skageno iškyšulio tašką Skagerake, kurio koordinatės – 57° 44’ 43“ šiaurės platumos;

3.2. **Baltijos jūros aplinkos apsaugos strategija –** strategija, parengta jūros rajonui atsižvelgiant į Baltijos jūros aplinkos būklę, kurios pagrindinis tikslas – pasiekti ir (ar) išlaikyti Baltijos jūros gerą aplinkos būklę. Strategija apima aplinkos būklės įvertinimą, geros jūros aplinkos būklės savybių nustatymą, jūros aplinkos apsaugos tikslų ir jų rodiklių nustatymą, stebėsenos programos ir priemonių nustatymą gerai Baltijos jūros aplinkos būklei pasiekti ir (ar) išlaikyti;

3.3. **gera jūros aplinkos būklė –** jūros aplinkos būklė, kai įprastomis sąlygomis jūros vandenys yra švarūs, sveiki, gyvybingi, jūros ekosistemos naudojamos saikingai ir išsaugomas potencialas ateities kartoms, be to:

3.3.1. jūros ekosistemų struktūra, funkcijos ir susiję geomorfologiniai, geografiniai, geologiniai ir klimato veiksniai sudaro sąlygas toms ekosistemoms tinkamai funkcionuoti, palaiko jų atsparumą žmonių sukeliamiems aplinkos pokyčiams. Jūrinės rūšys ir buveinės yra apsaugotos, užkirstas kelias žmogaus sukeliamam biologinės įvairovės nykimui, o įvairių biologinių komponentų funkcionavimas yra subalansuotas;

3.3.2. ekosistemų hidromorfologinės, fizinės ir cheminės savybės, įskaitant dėl žmogaus veiklos atsiradusias savybes, palaiko tas ekosistemas. Antropogeninis medžiagų ir energijos, įskaitant triukšmą, patekimas į jūros aplinką nesukelia taršos poveikio;

3.4. **jūros aplinkos būklė –** jūros ekosistemų struktūra, funkcijos ir procesai, natūralios ir dėl žmogaus veiklos tam tikroje akvatorijoje ar už jos ribų susidarančios geomorfologinės, geografinės, biologinės, geologinės, klimatinės, fizinės, akustinės ir cheminės sąlygos;

3.5. **jūros aplinkos apsaugos tikslai** – kokybiniai ar kiekybiniai teiginiai apie pageidautiną įvairių jūros aplinkos komponentų būklę, pavojus ir poveikį, kuriais vadovaujantis siekiama geros jūros aplinkos būklės. Šie tikslai nustatomi remiantis atliktu aplinkos būklės įvertinimu ir atsižvelgiant į šio Tvarkos aprašo 1 priedo 2 lentelėje nurodytus pavojus ir poveikį;

3.6. **jūros rajono aplinkos būklės įvertinimas** – jūros aplinkos būklės ir žmogaus veiklos

poveikio jūros aplinkai nustatymas, kurį sudaro:

3.6.1. jūros rajono pagrindinių savybių ir esamos jūros aplinkos būdingų savybių, nurodytų šio Tvarkos aprašo 1 priedo 1 lentelėje, analizė;

3.6.2. vyraujančių pavojų ir poveikio, nurodytų šio Tvarkos aprašo 1 priedo 2 lentelėje, jūros aplinkos būklei analizė, apimanti kokybinį ir kiekybinį pavojų, pastebimų tendencijų, pagrindinio kaupiamojo (skirtingų pavojų ir poveikio jungtinis poveikis) ir sąveikiojo (pavojaus ar poveikio padidėjimas esant ar veikiant kitam pavojui ar problemai) poveikio apibūdinimą;

3.6.3. ekonominė ir socialinė jūros rajono naudojimo ir dėl jūros aplinkos blogėjimo atsirandančių išlaidų analizė;

3.7. **jūros tarša** – dėl žmogaus ūkinės veiklos vykstantis medžiagų arba energijos tiesioginis arba netiesioginis patekimas į jūros aplinką, galintis sukelti pavojų žmogaus sveikatai, pakenkti gamtos ištekliams ir jūrinėms ekosistemoms, kliudyti verstis teisėta veikla jūroje, įskaitant žvejybą, pabloginti jūros vandens kokybę ir sumažinti poilsiavimo galimybes;

3.8. **kriterijai** – saviti techniniai bruožai, glaudžiai susieti su kokybiniais rodikliais ir tvirtinami Europos Komisijos.

4. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos jūros aplinkos apsaugos įstatyme (Žin., 1997, Nr. 108-2731), Lietuvos Respublikos vandens įstatyme (Žin., 1997, Nr. 104-2615; 2003, Nr. 36-1544).

II. BALTIJOS JŪROS APLINKOS APSAUGOS STRATEGIJA

5. Atsižvelgiant į Baltijos jūros rajono aplinkos būklę, jūros rajonui parengiama ir iki 2014 m. liepos 15 d. patvirtinama Baltijos jūros aplinkos apsaugos strategija (toliau – Strategija), kurios pagrindinis tikslas – pasiekti ir (ar) išlaikyti gerą Baltijos jūros aplinkos būklę iki 2020 m. Strategija siekiama:

5.1. saugoti jūros aplinką, neleisti jai blogėti ir, jei įmanoma, atkurti jūros ekosistemas akvatorijose, kuriose ši aplinka neigiamai paveikta;

5.2. užkirsti kelią patekti į jūros aplinką taršai ar ją mažinti, užtikrinant, kad jūros biologinei įvairovei, jūros ekosistemoms, žmogaus sveikatai ar teisėtam naudojimuisi jūromis nebūtų poveikio ar didelės rizikos.

6. Už Strategijos parengimą atsakinga Aplinkos ministerija, Strategiją tvirtina Vyriausybė.

7. Strategijoje turi būti:

7.1. jūros rajono aplinkos būklės įvertinimas;

7.2. Baltijos jūros rajonui nustatytos geros jūros aplinkos būklės savybės (toliau – Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybės);

7.3. nustatyti jūros aplinkos apsaugos tikslai;

7.4. numatytas jūros aplinkos būklės stebėsenos (monitoringo) programos parengimas ir jos vykdymas;

7.5. Strategijos įgyvendinimo priemonių planas, kuriame nustatytos priemonės gerai jūros aplinkos būklei pasiekti ar išlaikyti.

8. Strategija netaikoma veiklai, kurios pagrindinis tikslas – gynyba ar nacionalinis saugumas. Tačiau institucijos, vykdančios tokią veiklą, siekia, kad, kiek tai pagrįsta ir įmanoma, ji būtų suderinta su Baltijos jūros aplinkos apsaugos strategijos tikslais.

9. Parengiami ir įgyvendinami visi šio Tvarkos aprašo 7 punkte išvardinti Strategijos elementai, tačiau nereikalaujama imtis konkrečių veiksmų šiems elementams įgyvendinti, išskyrus pirminį jūros rajono aplinkos būklės įvertinimą, jeigu nėra didelio pavojaus jūros aplinkai arba jeigu išlaidos būtų neproporcingos atsižvelgiant į pavojų jūros aplinkai ir jei būklė toliau neblogėja.

10. Aplinkos ministerija, atsižvelgdama į Aplinkos apsaugos agentūros atliktą jūros aplinkos būklės įvertinimą, nustatytas Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybes, jūros

aplinkos apsaugos tikslus, stebėsenos programą ir priemones, iki 2014 m. liepos 15 d. parengia Strategijos projektą ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

III. JŪROS RAJONO APLINKOS BŪKLĖS ĮVERTINIMAS

11. Aplinkos apsaugos agentūra iki 2012 m. liepos 1 d. parengia jūros rajono aplinkos būklės ir žmogaus veiklos poveikio įvertinimą ir teikia derinti Aplinkos ministerijai.

12. Aplinkos apsaugos agentūra, atlikdama jūros rajono aplinkos būklės įvertinimą, atsižvelgia į upių baseinų rajonų būklės įvertinimo, atlikto remiantis Lietuvos Respublikos vandens įstatymo ir jį įgyvendinančių teisės aktų nuostatomis, aspektus, susijusius su priekrantės, tarpiniais vandenimis ir teritorine jūra.

13. Siekiant išsamaus jūros aplinkos būklės įvertinimo, Aplinkos apsaugos agentūra atsižvelgia į vertinimus, atliktus vadovaujantis galiojančiais Europos Sąjungos teisės aktais, Helsinkio komisijos patvirtintus ar kitus su priekrantės, tarpiniais vandenimis ir teritorine jūra susijusius įvertinimus.

14. Aplinkos apsaugos agentūra, atsižvelgdama į jūros aplinkos būklės stebėsenos rezultatus, į jūros aplinkos būklės įvertinimą, įtraukia aplinkos sąlygų pokyčių vertinimą ir, jei reikia, – naujus iškylančius klausimus. Taip pat atsižvelgia į 1 priede išvardintas jūros aplinkos būdingas savybes ir pavojus ir poveikį, jų natūralų kintamumą ir tendencijas, panaudojant nustatytus šio Tvarkos aprašo 4 priedo 7, 8, 9 punktuose nurodytus rodiklius ir jų ribines vertes.

IV. BALTIJOS JŪROS GEROS APLINKOS BŪKLĖS SAVYBIŲ NUSTATYMAS

15. Aplinkos apsaugos agentūra, atsižvelgdama į iki 2012 m. liepos 1 d. atliktą jūros rajono aplinkos būklės įvertinimą, vadovaudamasi 2 priede išvardintais kokybiniais rodikliais, geros jūros aplinkos būklės savybių nustatymo kriterijais, nustato Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybes.

16. Nustatant Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybes, įvertinamas kiekvienas šio Tvarkos aprašo 2 priede išvardintas kokybinis rodiklis ir atrenkami tie rodikliai, kurie turi būti naudojami nustatant Baltijos jūros gerą jūros aplinkos būklę. Jei manoma, kad netikslinga naudoti vieną ar kelis iš šių rodiklių, Aplinkos apsaugos agentūra parengia tai pagrindžiančią informaciją, kuri teikiama Europos Sąjungos Komisijai aplinkos ministro nustatyta tvarka.

17. Nustatant Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybes, atsižvelgiama į fizines ir chemines savybes, buveinių tipus, biologines savybes ir hidromorfologiją bei į pavojus ir poveikį (išvardinta šio Tvarkos aprašo1 priede), atsirandantį dėl žmogaus veiklos Baltijos jūros rajone.

V. JŪROS APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI

18. Remiantis jūros aplinkos būklės įvertinimu ir atsižvelgiant į šio Tvarkos aprašo 1 priede 2 lentelėje pateiktą galimų pavojų ir poveikio sąrašą ir šio Tvarkos aprašo 4 priede pateiktą savybių sąrašą, Aplinkos apsaugos agentūra iki 2012 m. liepos 1 d. pateikia Aplinkos ministerijai pasiūlymus dėl jūros aplinkos apsaugos tikslų.

19. Nustatant jūros aplinkos apsaugos tikslus, atsižvelgiama į tai, kad jūros rajonui taikomi atitinkami esami aplinkos apsaugos tikslai, nustatyti nacionaliniu, Europos Sąjungos arba tarptautiniu lygiu, užtikrinant, kad šie tikslai būtų suderinami tarpusavyje ir, kiek įmanoma, būtų atsižvelgiama į atitinkamą tarpvalstybinį poveikį ir veiksnius.

VI. JŪROS APLINKOS STEBĖSENOS PROGRAMA

20. Jūros rajono aplinkos būklei ir pokyčiams stebėti turi būti vykdoma stebėsena.

Aplinkos apsaugos agentūra, iki 2014 m. sausio 1 d. papildo 2011–2016 m. Valstybinę aplinkos stebėsenos (monitoringo) programą atsižvelgdama į:

20.1. parengtą jūros rajono aplinkos būklės įvertinimą;

20.2. šio Tvarkos aprašo 1 priede pateiktus jūros aplinkos būdingų savybių, pavojų ir poveikio sąrašus ir 5 priede pateiktą sąrašą;

20.3. pasiūlytus jūros aplinkos apsaugos tikslus.

21. Jūros aplinkos būklės stebėsenos programa turi būti suderinta su Europos Sąjungos teisės aktų, reglamentuojančių buveinių ir paukščių apsaugą, aplinkos būklės vertinimą ir stebėseną bei jos specifikacijas ir standartizuotus metodus, nuostatomis.

VII. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ NUSTATYMAS

22. Remiantis jūros rajono aplinkos būklės įvertinimu, vadovaujantis jūros aplinkos apsaugos tikslais ir atsižvelgiant į šio Tvarkos aprašo 3 priede išvardintus priemonių tipus, Aplinkos apsaugos agentūra iki 2014 m. liepos 1 d. pateikia pasiūlymus Aplinkos ministerijai dėl priemonių gerai Baltijos jūros aplinkos būklei pasiekti ir (ar) išlaikyti iki 2020 m.

23. Prieš siūlant priemones, kurios įtraukiamos į strategijos įgyvendinimo priemonių programą atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisės aktus, reglamentuojančius aplinkos apsaugos kokybės standartus vandens politikos srityje ir tarptautinius susitarimus, Aplinkos apsaugos agentūra turi užtikrinti, kad:

23.1. priemonės padės pasiekti ir (ar) išlaikyti gerą Baltijos jūros aplinkos būklę ir įgyvendinti pasiūlytus jūros aplinkos apsaugos tikslus;

23.2. bus atsižvelgta į darnų vystymąsi ir į socialinį bei ekonominį numatytų priemonių poveikį;

23.3. priemonės yra ekonomiškos ir techniškai įmanomos;

23.4. yra atliktas jų poveikio vertinimas ir ekonominės naudos analizė;

23.5. siūlomos priemonės apima erdvinį planavimą, kuris prisideda prie nuoseklių ir pavyzdinių saugomų jūros teritorijų tinklų kūrimo ir tinkamai apima sudėtinių ekosistemų įvairovę, pavyzdžiui, saugomas jūros teritorijas pagal tarptautinius ar regioninius susitarimus;

23.6. atsižvelgta į reikšmę vandenims, esantiems už jūros rajono ribų, siekiant sumažinti neigiamą ir daryti teigiamą poveikį šiems vandenims.

24. Jei Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija mano, kad žmogaus veiklos valdymas Europos Sąjungos arba tarptautiniu lygmeniu gali turėti įtakos geros Baltijos jūros aplinkos būklės pasiekimui, esant reikalui, kreipiasi į kompetentingas Europos Sąjungos ar tarptautines institucijas, siekiant apsvarstyti ir galbūt patvirtinti priemones, reikalingas pasiekti jūros aplinkos apsaugos tikslus, išsaugoti ar, jei reikia, atkurti Baltijos jūros ekosistemų vientisumą, struktūrą ir veiklą.

25. Priežastys, dėl kurių jūros aplinkos apsaugos tikslai arba gera Baltijos jūros aplinkos būklė negali būti pasiekta šio Tvarkos aprašo 22 punkte nurodytomis priemonėmis:

25.1. veiksmai arba neveikimas, už kuriuos Lietuva nėra atsakinga;

25.2. gamtinės priežastys, galinčios sukelti ekstremalias situacijas ir kurios neleidžia laiku pagerinti Baltijos jūros aplinkos būklės;

25.3. nenugalima jėga *(force majeure)* pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 6.212 straipsnio nuostatas;

25.4. jūros rajono fizinių savybių pasikeitimai, atsiradę dėl veiksmų, kurių imtasi dėl itin svarbaus viešojo intereso, nusvėrusio neigiamą poveikį aplinkai, įskaitant tarpvalstybinį poveikį;

25.5. gamtinės sąlygos, kurios neleidžia laiku pagerinti Baltijos jūros aplinkos būklės.

26. Jei nustatomos šio Tvarkos aprašo 25 punkte išvardintos priežastys, jos aiškiai nurodomos Strategijoje ir įvertinamos pasekmės kitoms Baltijos jūros rajone esančioms valstybėms.

27. Aplinkos apsaugos agentūra pasiūlo Aplinkos ministerijai tinkamas priemones, kad

galima būtų toliau siekti jūros aplinkos apsaugos tikslų, užkirsti kelią tolesniam dėl šio Tvarkos aprašo 25.2, 25.3, 25.4 punktuose nurodytų priežasčių Baltijos jūros rajono aplinkos būklės blogėjimui ir sušvelninti neigiamą poveikį Baltijos jūros rajono lygmeniu arba kitos Baltijos jūros valstybės vandenyse. Aplinkos ministerija šias priemones, jei įmanoma, įtraukia į Strategijos įgyvendinimo priemonių planą.

28. Esant šio Tvarkos aprašo 25.5 punkte nurodytai priežasčiai, Aplinkos apsaugos agentūra pasiūlo priemones, užtikrinančias, kad dėl pasikeitimų netaptų visam laikui nebeįmanoma pasiekti Baltijos jūros rajono geros aplinkos būklės.

29. Jei Aplinkos apsaugos agentūra nesiūlo imtis šio Tvarkos aprašo 27 ir 28 punktuose nurodytų priemonių, tuomet pateikia Aplinkos ministerijai ir Komisijai argumentus tokiam sprendimui pagrįsti.

30. Jei Baltijos jūros būklė yra tokio kritinio lygio, kad reikalingi skubūs veiksmai, Aplinkos apsaugos agentūra nustato veiksmų planą, kuris apima paankstintą priemonių ir galimų griežtesnių priemonių programos įsigaliojimą, jei tai nekenkia gerai aplinkos būklei, kuri pasiekta ar išlaikyta kitame Baltijos jūros rajone.

VIII. REGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS

31. Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija bendradarbiauja su kitomis Baltijos jūros valstybėmis, kad būtų užtikrintas tikslams pasiekti būtinų priemonių nuoseklumas ir koordinavimas su kitų Baltijos jūros valstybių tikslais ir priemonėmis.

32. Rengiant jūros aplinkos būklės įvertinimą ir stebėsenos programą, siekiama užtikrinti, kad vertinimo metodai būtų suderinti su kitų Baltijos jūros valstybių vertinimo metodais ir būtų lengviau palyginti stebėsenos rezultatus, atsižvelgti į atitinkamą tarpvalstybinį poveikį ir veiksnius.

33. Bendradarbiavimas ir derinimas, jei tai įmanoma ir taikytina, vykdomas per Helsinkio komisiją ar kitą Baltijos jūros rajone veikiančią tarptautinę organizaciją. Bendradarbiaujant kiek įmanoma remiamasi esamomis programomis ir veikla, vystoma pagal Lietuvos Respublikos tarptautinius susitarimus.

34. Siekiant geros jūros aplinkos būklės, koordinuojama ir bendradarbiaujama su Baltijos jūros baseine esančiomis sausumos valstybėmis. Šiam koordinavimui ir bendradarbiavimui naudojamos anksčiau nurodytos struktūros ar bendradarbiaujama Lietuvos Respublikos vandens įstatymo nustatytais būdais.

IX. VISUOMENĖS INFORMAVIMAS

35. Aplinkos apsaugos agentūra, prieš pateikdama siūlymus Aplinkos ministerijai iki 2012 m. liepos 1 d. dėl Baltijos jūros rajono geros aplinkos būklės savybių ir aplinkos apsaugos tikslų, sudaro sąlygas visuomenei ir kitoms suinteresuotoms institucijoms pateikti pastabas dėl šių aspektų per 3 mėnesius nuo jų paskelbimo datos.

36. Aplinkos apsaugos agentūra, prieš pateikdama siūlymus Aplinkos ministerijai iki 2014 m. sausio 1 d. dėl jūros aplinkos stebėsenos programos vykdymo tobulinimo ir iki 2014 m. liepos 1 d. dėl priemonių gerai Baltijos jūros aplinkos būklei pasiekti ir (ar) išlaikyti, sudaro sąlygas visuomenei ir kitoms suinteresuotoms institucijoms pateikti pastabas dėl šių aspektų per 6 mėnesius nuo jų paskelbimo datos.

X. STRATEGIJOS ATNAUJINIMAS

37. Aplinkos apsaugos agentūra kas šešerius metus atnaujina šio Tvarkos aprašo 11, 15, 18, 20, 22 punktuose nurodytus Strategijos elementus ir pateikia pasiūlymus Aplinkos ministerijai. Aplinkos ministerija parengia Strategijos pakeitimų projektą ir teikia tvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarkos aprašo
1 priedas

JŪROS APLINKOS BŪDINGŲ SAVYBIŲ, PAVOJŲ IR POVEIKIO SĄRAŠAI

Būdingos savybės

1 lentelė

Fizinės ir cheminės savybės	– Jūros dugno topografija ir batimetrija; – metinis ir sezoninis temperatūros režimas ir ledo danga; – srovių greitis, išplūdis, bangų poveikis, maišymosi savybės, drumstumas, aktyvumo trukmė; – druskingumo pasiskirstymas erdvės ir laiko atžvilgiu; – maistingųjų medžiagų (ištirpusio neorganinio azoto, bendro azoto, ištirpusio neorganinio fosforo, bendro fosforo, bendrosios organinės anglies) ir deguonies pasiskirstymas erdvės ir laiko atžvilgiu; – informacija jūros vandens rūgštėjimui nustatyti (pH, pCO_2).
Buveinių tipai	– Vyraujantis (-ys) jūros dugno ir vandens buveinių tipas (-ai) su būdingų fizinių ir cheminių savybių apibūdinimu, pavyzdžiui, gylis, vandens temperatūros režimas, srovės ir kitas vandens judėjimas, druskingumas, struktūra ir dugno substrato sudėtis; – tam tikrų buveinių tipų nustatymas ir kartografavimas, ypač pagal Europos Sąjungos teisės aktus arba tarptautines konvencijas pripažintų arba nustatytų ypač įdomiais moksliniu arba biologinės įvairovės požiūriu; – buveinės zonose, kurios dėl savo savybių, vietos arba strateginės svarbos turėtų būti atskirai nurodytos. Tai gali būti veikiamos intensyvių arba specifinių pavojų teritorijos arba teritorijos, kuriose reikalingas specialus apsaugos režimas.
Biologinės savybės	– Biologinių bendrijų, susijusių su vyraujančiomis jūros dugno ir vandens storymės buveinėmis, aprašymas. Jame būtų informacija apie fitoplanktono ir zooplanktono bendrijas, įskaitant rūšis, sezoninį ir geografinį kintamumą; – informacija apie gaubtasėklius, didžiuosius dumblius, bestuburę dugno gyvūniją, įskaitant rūšinę sudėtį, biomasę ir metinį ir (arba) sezoninį kintamumą; – informacija apie žuvų populiacijų struktūrą, įskaitant populiacijų gausą, pasiskirstymą, amžiaus arba dydžio struktūrą; – populiacijų dinamikos, Baltijos jūros rajone pasitaikančių jūrų žinduolių ir roplių rūšių natūralaus pasiskirstymo ir būklės aprašymas; – populiacijų dinamikos, Baltijos jūros rajone pasitaikančių rūšių jūrų paukščių natūralaus pasiskirstymo ir būklės apibūdinimas;
	– populiacijų dinamikos, kitų Baltijos jūros rajone pasitaikančių rūšių, kurios yra Europos Sąjungos teisės aktų arba tarptautinių susitarimų reglamentavimo objektas, natūralaus pasiskirstymo ir būklės apibūdinimas; – Baltijos jūros rajone esančių svetimžemių rūšių arba prireikus genetiškai besiskiriančių vietinių rūšių laikino atsiradimo, gausumo ir geografinio pasiskirstymo aprašas.
Kitos savybės	– Su cheminėmis medžiagomis susijusios padėties, įskaitant susirūpinimą keliančias chemines medžiagas, nuosėdų užterštumo, židinių, sveikatos problemų, floros ir faunos (visų pirma skirtos žmonių maistui) užterštumo apibūdinimas; – apibūdinimas kitų savybių, tipiškų ar būdingų Baltijos jūros rajonui.

Pavojai ir poveikis 2 lentelė	
Fizinis nykimas	– Slopinimas (pvz., dirbtinėmis struktūromis gilinant dugną iškasto grunto šalinimu); – sandarinimas (pvz., ilgalaikėmis konstrukcijomis).
Fizinė žala	– Dumblėjimo pokyčiai (pvz., dėl nuotėkio, dugno gilinimo ir (arba) gilinant dugną iškasto grunto šalinimo); – krantų irimas (pvz., poveikis jūros dugnui dėl komercinės žvejybos, laivybos, inkaravimo); – pasirinktinė gavyba (pvz., jūros dugno ir po juo esančio grunto išteklių paieškos ir naudojimo).
Kitas fizinis trikdymas	– Triukšmas po vandeniu (pvz., dėl laivybos, akustinių povandeninių įtaisų); – jūros tarša šiukšlėmis.
Kišimasis į hidrologinius procesus	– Dideli terminio režimo pokyčiai (pvz., dėl nuotekų iš elektrinių); – dideli druskingumo režimo pokyčiai (pvz., dėl trikdančių vandens judėjimą konstrukcijų, vandens ėmimo).
Užterštumas pavojingomis medžiagomis	– Sintetinių junginių patekimas (pvz., su jūros aplinka susijusios prioritetinės medžiagos, pesticidai, organines apnašas šalinančios medžiagos, farmacijos produktai, patenkantys, dėl taršos iš paskliduųjų taršos šaltinių, taršos iš laivų, atmosferos taršos ir biologiškai aktyvios medžiagos); – nesintetinių medžiagų ir junginių patekimas (pvz., sunkiųjų metalų, angliavandenilių, patenkančių dėl taršos iš laivų ir naftos, dujų bei mineralų paieškos ir gavybos, atmosferos taršos su įtekančių upių vandeniu); – radionuklidų patekimas.
Nuolatinis ir (arba) tyčinis teršalų išmetimas	Pagal Europos Sąjungos teisės aktus ir (arba) tarptautines konvencijas leidžiamas kitų medžiagų (skysčių, kietųjų medžiagų arba dujų) patekimas į jūros vandenį dėl nuolatinio ir (arba) tyčinio jų išmetimo į jūros aplinką.
Praturtinimas maistingomis ir organinėmis medžiagomis	– Trąšų ir kitų azoto ir fosforo turinčių medžiagų patekimas (pvz., iš taškinių ir pasklidosios taršos šaltinių, įskaitant žemės ūkį, vandens ūkį, atmosferos taršą); – organinių medžiagų patekimas (pvz., komunalinės nuotekos, marikultūra, įtekančių upių poveikis).
Biologinis trikdymas	– Mikrobinių patogenų patekimas; – svetimžemių rūšių patekimas ir perkėlimas; – specializuota žvejyba, įskaitant šalutinį žvejybos laimikį (pvz., verslinė žvejyba ir rekreacinė žvejyba).

Jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarkos aprašo
2 priedas

KOKYBINIAI RODIKLIAI, PAGAL KURIUOS NUSTATOMA GERA APLINKOS BŪKLĖ

1) Biologinė įvairovė yra išsaugota. Buveinių kokybė ir paplitimas, taip pat rūšių pasiskirstymas ir gausa atitinka vyraujančias geomorfologines, geografines ir klimatines sąlygas.

2) Dėl žmogaus veiklos patekusių svetimžemių rūšių paplitimas nekeičia ekosistemų pobūdžio.

3) Komerciniams tikslams naudojamos žuvų, moliuskų ir vėžiagyvių populiacijos neviršija saugių biologinių ribų ir jų pasiskirstymas pagal amžių ir dydį rodo gerą išteklių būklę.

4) Visų žinomų jūrinių mitybos tinklų elementų gausumas ir įvairovė normalūs ir gali užtikrinti ilgalaikę rūšių gausą ir visišką jų reprodukcinio pajėgumo išsaugojimą.

5) Žmogaus sukelta eutrofikacija sumažinta, ypač jos neigiamas poveikis, pvz., biologinės įvairovės praradimas, ekosistemos nykimas, žalingas dumblių žydėjimas ir deguonies trūkumas dugno vandenyse.

6) Jūros dugno vientisumas užtikrina ekosistemų struktūros ir funkcijų išsaugojimą, nedaro neigiamo poveikio bentoso ekosistemoms.

7) Hidrografinių sąlygų negrįžtamas pakitimas nedaro neigiamo poveikio jūros ekosistemoms.

8) Teršalų koncentracija nesukelia taršos poveikio.

9) Teršalai žmogaus maistui skirtoje žuvyje ir kituose jūros produktuose neviršija Europos Bendrijos teisės aktuose nustatyto lygio ar kitų atitinkamų standartų.

10) Atliekos jūroje ir jų kiekis nedaro žalos pakrančių ir jūros aplinkai.

11) Energijos, įskaitant povandeninį triukšmą, patekimas nedaro neigiamo poveikio jūros aplinkai.

_____

Jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarkos aprašo
3 priedas

PRIEMONIŲ TIPAI

1) Poveikio kontrolę užtikrinančios valdymo priemonės, veikiančios leistiną žmogaus veiklos mastą.

2) Rezultatų valdymo priemonės, veikiančios leistiną ekosistemos komponento sutrikdymo laipsnį.

3) Pasiskirstymo laiko ir erdvės atžvilgiu priemonės, kurios veikia tai, kur ir kada leidžiama vykdyti veiklą.

4) Priemonės, skirtos valdymo koordinavimui užtikrinti.

5) Priemonės jūrų taršos atsekamumui (jei tai įmanoma) gerinti.

6) Ekonominės skatinimo priemonės, dėl kurių besinaudojantiems jūrų ekosistemomis yra ekonomiškai naudinga veikti taip, kad padėtų pasiekti geros aplinkos būklės tikslą.

7) Padarinių sušvelninimo ir atkūrimo priemonės, kuriomis žmogaus veikla orientuojama atkurti pažeistus jūrų ekosistemų komponentus.

8) Įgyvendinančių institucijų ryšiai su suinteresuotomis šalimis, institucijomis ir visuomene, suinteresuotųjų šalių dalyvavimas ir visuomenės informuotumo didinimas.

_____

Jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarkos aprašo
4 priedas

SAVYBIŲ, Į KURIAS REIKIA ATSIŽVELGTI NUSTATANT JŪROS APLINKOS APSAUGOS TIKSLUS, SĄRAŠAS

1) Ar tinkamai įvertinti aspektai, apibūdinantys Baltijos jūros rajoną.

2) Įvertintas poreikis nustatyti tikslus, nustatančius siektinas sąlygas, pagrįstas Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių nustatymu, įvertinamus tikslus ir susijusius rodiklius, sudarančius sąlygas stebėsenai ir įvertinimui, ir veiklos tikslus, susijusius su konkrečiomis įgyvendinimo priemonėmis, kurios padeda jų siekti.

3) Geros aplinkos būklės nustatymas ir tos būklės formulavimas pagal aspektų, apibūdinančių Baltijos jūros rajoną, įvertinamas savybes.

4) Tikslų nuoseklumas ir prieštaravimų nebuvimas.

5) Tikslams pasiekti reikalingų išteklių nustatymas.

6) Tikslų ir galimų pereinamojo laikotarpio tikslų formulavimas ir laikotarpis jiems pasiekti.

7) Rodiklių nustatymas siekiant stebėti pažangą ir priimti valdymo sprendimus tikslų įgyvendinimui.

8) Atskaitos taškų (tikslinių ir ribinių) nustatymas esant poreikiui.

9) Socialinių ir ekonominių reikmių įvertinimas.

10) Aplinkos apsaugos tikslų, su jais susijusių rodiklių ir ribinių bei tikslinių verčių nagrinėjimas, siekiant įvertinti, ar įgyvendinus tikslus Baltijos jūros rajono būklė juos atitinka.

11) Tikslų suderinamumas su uždaviniais, kurių siekti įsipareigojama pagal atitinkamus tarptautinius ir regioninius susitarimus, naudojant tuos, kurie yra svarbiausi Baltijos jūros rajonui, siekiant nustatytų aplinkos apsaugos tikslų.

12) Parengtų tikslų ir rodiklių nagrinėjimas atsižvelgiant į nustatytus aplinkos apsaugos tikslus, siekiant įvertinti, ar įgyvendinus tikslus Baltijos jūros rajono aplinkos būklė juos atitiktų.

_____

Jūros aplinkos būklės vertinimo, Baltijos jūros geros aplinkos būklės savybių, jūros aplinkos apsaugos tikslų, stebėsenos programos ir priemonių nustatymo tvarkos aprašo
5 priedas

REIKALAVIMAI STEBĖSENOS PROGRAMAI

Stebėsenos programos (toliau – Programa) nuostatos turi būti tokios, kad:

1) stebėsenos rezultatai suteiktų informaciją, kuri būtina jūros aplinkos būklei įvertinti ir nustatyti, kokia pažanga padaryta ir kokią dar reikia padaryti siekiant geros jūros aplinkos būklės;

2) programos įgyvendinimo metu gauta informacija būtų pakankama nustatyti jūros aplinkos apsaugos tikslams ir rodikliams;

3) pagal stebėsenos rezultatus būtų galima įvertinti šio Tvarkos aprašo 23 punkte nurodytų priemonių poveikį;

4) remiantis stebėsenos rezultatais galima būtų nustatyti aplinkos būklės pokyčio priežastį ir galimas korekcines priemones, kurių reikėtų siekiant atkurti gerą aplinkos būklę, nustačius nukrypimus nuo siekiamos būklės;

5) stebėsenos rezultatai suteiktų informaciją apie cheminius teršalus žmonių maistui skirtose rūšyse verslinės žvejybos zonose;

6) pagal stebėsenos rezultatus galima būtų patvirtinti korekcinių priemonių sukeliamus pageidaujamus pokyčius, o ne žalingą šalutinį poveikį;

7) programos įgyvendinimas padėtų kaupti informaciją apie Baltijos jūros rajono aplinkos būklę;

8) įgyvendinant Programą naudojami jūros aplinkos būklės vertinimo būdai ir metodai būtų palyginami Baltijos jūros rajone ir Europos Sąjungoje;

9) užtikrintų esamų regioniniu ir tarptautiniu lygiu parengtų stebėsenos programų suderinamumą, siekiant skatinti šių programų nuoseklumą ir išvengti veiklos, susijusios su jūros aplinkos būklės stebėsena dubliavimo, naudojant tuos stebėsenos būdus ir metodus, kurie yra aktualiausi Baltijos jūros rajonui.

_____